Anul I Arad, Duminecă 26 Ianuarie (7 Februarie) 1897 **Nr. 16**

REDACŢIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria: pe 1 an fl. 10; pe 1/2 an fl 5; pe 1/4 de an fl. 2·50; pe 1 lună fl 1.

N-rii de Duminecă pe an fl. 1.50.

Pentru România şi străinătate: pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAŢIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

INSERŢIUNILE:
de 1 şir garmond: prima-dată 7 cr.; a doua oară 6 cr. a treia-oară 4 cr. şi timbru de 30 cr. de fiecare publicaţiune.

Atât **abonamentele** cât şi **inserţiunile** sunt a se plăti **înainte.**

Scrisori nefrancate nu se primesc.

STEAGUL NOSTRU

(*vg.*) Sunt aproape cinci-zeci de ani, de când Românii scăpaţi din noaptea iobăgiei prin duhul vremurilor s'au adunat pe câmpul libertăţii şi patruzeci mii de suflete sfânt şi tare jurământ au jurat, că deacum înainte liberi şi Români vor să trăească ori mai bine mor. „*Libertatea adevărată a veri-cărei naţiuni nu poate fi decât naţională*“ — a zis Bărnuţ în memorabilul său discurs dela Blaj. Liberi şi Români. In esenţă aceste două cuvinte deveniră programul politic al întreg poporului românesc. Când apoi Ungurii stăpâniţi de acel duh al vremii începură să-şi alcătuiască viaţa lor de popor pe baza principiului de naţionalitate, ei se îndrăgiră de gândul unei nefericite utopii, că vor putea transforma statul poliglot maghiar.

Neastêmpăraţi şi dornici de a-şi vedea visul cu ochii, Maghiarii intrară în conflict şi cu dinastia şi cu popoarele nemaghiare ale Ungariei şi Românii fură nevoiţi să-şi întărească jurământul de pe câmpul libertăţii cu scump sângele lor. „A zis domnul Murăşianu, că în 48 camarila ne-ar fi mişcat si resculat. Insă că noi, cari am fost factori vii, că noi vom fi fost mişcaţi şi resculaţi de camarilă, o neg cu toată puterea cuvêntului.“ Astfel vorbia tribunul Axente Sever, în adunarea vestită dela Mercurea la anul 1869.

Nu puteau însă Românii să ajungă deodată la toate condiţiunile vieţii naţionale şi în privinţa aceasta absolutismul ne-a răpit multe ilusii.

Dar Asociaţiunea Transilvană, dar gimnasiul românesc din Braşov, dar episcopiile româneşti, dar statutul organic al bisericei ortodoxe sunt totatâtea dovezi, că sub absolutism sufla un vênt mai cald pentru Români, decât dela absolutism încoaci.

Cu încetarea absolutismului începe earăşi periclitarea libertăţii româneşti. Se făcu Uniunea şi oamenii de stat ai Maghiarilor încep a-şi visa earăş vechiul vis despre statul naţional maghiar. La început visau numai, în curênd şoptesc, mai apoi vorbesc şi în sfêrşit preşedinţii consiliilor de miniştri declară în faţa lumii, că scopul final al politicei Ungariei oficioase este crearea statului naţional maghiar şi în consecuenţă nimicirea individualităţii naţionale a popoarelor nemaghiare din ţară.

In faţa acestui pericol Romani ardeleni apucă arma pasivităţii, iară Românii din Ungaria proprie întră în lupta parlamentară. In alianţă cu deputaţii altor popoare nemaghiare din patrie deputaţii nostri încearcă în parlament eluptarea principiului nostru naţional. Inzadar. Maghiarii i-au respins. Dupăce astfel lupta constituţională în parlament se arată zădarnică şi după ce Maghiarii ajunşi la putere încep a-şi continua cu o energie bruscă politica lor şovinistă dinainte de 48, Românii, jigniţi în ce au ei mai scump, se desgustă, se amărăsc şi o deprimare generală cuprinde sufletele lor.

Situaţiunea politică pentru Români devine grea şi încurcată. Conducătorii politici ai Românilor în noua lor situaţiune rămân zăpăciţi. La 48 ei se răzimau pe dinastie în contra Maghiarilor, după revoluţie oftau dimpreună cu Maghiarii în contra absolutismului. Acum însă dinastia se împăcase cu Maghiarii, eară Maghiarii se fac duşmanii de moarte ai desvoltării naţionale românesci. Luptătorii din 48/49 decepţionaţi, îmbătrâniţi, bolnavi şi peste tot compromişi pentru raporturile cele noue ale vieţii de stat, se retrăseseră deja mai dinainte din luptele politice. Conducerea politicei românesci trece în mânile oamenilor nechemaţi. Absolutismul crease la Români o clasă întreagă de funcţionari mai mari şi mai mici. Afară de dascăli şi preoţi, aceştia formau aproape exclusiv pătura cultă la Români.

Intrând în viaţa constituţională, aceşti oameni, deprinşi din vremuri cu loialitate rău înţeleasă şi crezênd, că o politică hoţită stărilor celor noue nu ar fi pe placul dinastiei şi mai ales temêndu-'şi posiţiile şi pensiunile, au început să vire în conştiinţa Românilor convingerea, că o activitate opositională bărbătească va fi stricăcioasă pentru Români, deoare-ce o astfel de opositie ar aduce cu sine o acţiune şovinistă mai accelerată şi din partea Maghiarilor.

Deprinşi din tinereţe să fie guvernamentali, oamenilor acestora le venia greu să facă cu toată inima politică opositională, dar' le venia greu să se şi rupă de trupul cel mare şi cald al românismului. Pentru aceea ei încep a introduce la Români acea politică de opositie teoretică, care în viaţa practică se scia uşor împăca cu starea actuală a lucrurilor. Neavênd însufleţirea caldă a inimii pentru idealul naţional, acei bărbaţi, de altfel vrednici şi onorabili, nu aveau nici încredere în viitoriul poporului românesc. Astfel prinde între noi rădăcini tot mai adânci acea idee fatală, că din ghiarele şovinismului maghiar nu ne poate scăpa, decât numai evenimente mari europene. Deci să aşteptăm. Până atunci să fim cuminte. *In teorie* să susţinem individualitatea noastră naţională, în *casurile concrete* însă să nu prea supărăm pe Maghiari, ba prin şiretlicuri şi apucături să mai stoarcem ce vom putea, câte un oficiu câte un cerc electoral, concesiuni mai mici sau mai mari. Şi de fapt Românii, sfătuiţi astfel de cei mai cu trecere oameni ai lor, apucă drumul nefericit al unei politice imposibile şi demoralisătoare.

Această politică a scos în planul prim caracterele cele mai slabe. Ea produce la noi acea monstruosi[illegible] că 'ţi-se ia în nume de rău, dacă [illegible]tici pe cineva pentru acţiuni, care sunt în detrimentul politicei naţionale. „Lasă că tot Români sunt şi ei. Fac şi ei ce pot.“ In funcţiunile cele mai gr[illegible] romanesci ajung aceia, care au dove[illegible] că bine se ştiu tîrî. „E circum[illegible] prudent. Stă bine şi cu cei dela [illegible]tere. Ce să-'i faci, trebue să-[illegible]nem pe el.“ Astfel noi înşine a[illegible] prins guvernul să ceară tot mai [illegible] căci totdeauna 'iam dat, ce a [illegible] Oameni, al căror ideal a fost, [illegible] lingusiri josnice sau prin căsăto[illegible]cute pe speculă să ajungă boe[illegible] bucurau de cea mai mare trecer[illegible] Români şi pretinşii nostri „co[illegible]cetori politici“ consultau politica [illegible]mânilor în saloanele boerilor, nu [illegible] pulsul inimilor româneşti. Înţeleg[illegible] această fasă în desvoltareă vie[illegible]

Nu e „Giaba“ Cafea.

Acolo unde soarele este mai strălucitor, şi cerul, noaptea, ca apele adênci şi limpezi, departe, departe, într'o parte de loc cu ape vii şi cu maluri acoperite de trandafiri şi chiparoşi, — trăia un orb, bătrân şi fericit. Şi-l cunoştea şi-l iubea o lume toată de lopătari şi de negustori.

Lui nu-i zicea nimeni altfel de cât „Giaba Efendi“, fiind-că trăia din pomana tuturora; tot ce avea, avea de giaba, el, femeea lui şi patru copii ai lui, două fete frumoase şi doi băeţi voinici.

Odinioară Giaba-Efendi fusese om ca toţi oamenii, ba ceva mai mândru, mai chipeş şi mai viteaz de cât ceilalţi, tocmai când îi fu lumea mai dragă, rămase orb, din răsboi, la un măcel contra ghiaurilor. Şi când îşi aducea aminte de p'atunci, Giaba-Efendi, zicea cutremurêndu-se:

— Allah a voit [illegible] văz ce am văzut şi iu[illegible] au n ziseră: — [illegible]! mult nu ne-ai spus c[illegible] leşina de rîs să ştii [illegible] trăia povestind celor cu ochi vei pleca bogat. [illegible] le zece-ori, în viaţa lui, când

— Da, le ră[illegible]se [illegible]ataganul de argint, le striga: povestea mea începe [illegible]llah să nu mai lase unul oameni sunt orbii! cu viaţă sau să nu mai rămâe unul cu viaţă“!

Şi povestind el, care nu mai vedea, ceea ce nu văzuse cei ce vedeau, strînse o mare comoară cu bani, o turnă într'un ulcior şi ulciorul îl îngropă la rădăcina unui castan din grădina lui.

Giaba-Efendi sta la mijloc într'o cafenea, şi turcii chiaburi se aşezau pe jos, împrejurul lui. Când începea Giaba-Efendi să povestească se cutremura cafeneaua; turcii înmărmureau, unii cu gura pe maţul nerghelelelor, alţii cu gura căscată, ear' alţii cu mâna pe la jumătatea bărbilor, uitând d'a şi le netezi.

— Aţi văzut voi cum cad berbecii la tăere şi svîcnesc din picioarele de dinderăt? In răsboi oamenii cad şi zvîcnesc mai cumplit de cât berbecii, şi caii arabilor, în goană, îşi [illegible] capitele cu capete tăeate cari bolbo[illegible] mică...

Şi după ce povestea bătăliile dela Dunăre, dela Misolonghi şi din hotarul Caucasiei, făcênd din gură ca tunurile şi din mâni ca s biile, bătênd toba în aer, gemênd ca cei cari mai fac câţi-va paşi după ce le-au sburat capul de pe umeri, — Giaba-Efendi, sfârşia poveştile, dând din cap:

— Efendi, efendi, dacă Allah mi-ar zice: „vrei tu să mai vezi încă o dată ce-ai văzut odinioară? Mă jur pe cartea sfântă, că n'aşi schimba întunericul meu fericit pe lumina soarelui care luminează băltile de sânge negru din câmpiile de bătălie. Ba chiar Allah dacă aşi fi, mi-aşi lega ochii cu un cerc de aur: aş şti tot, dar n'aşi vedea nimic de pe pământ.

Ear unii îl întrebau zimbind: — Cum n'ai vrea tu să vezi clădaria de trandafiri cari se rumenesc când slomnesc zorile, nici cornul de argint al lunei care tremură şi se prelungeşte în cutile mărilor, nici seraiul tău cu cadine al cărora trup se zăreşte mlădiindu-se prin borangicul gălbui, nici pe copiii-ţi dându-se uţa în şalvarii tăi?...

Giaba-Efendi le răspundea:

— De cât trandafiri mai bine apă de trandafiri, de cât apă de trandafiri mai bine mirosul apei de trandafiri. Şi trandafirii sunt mai mult miros decât coloare. Ş'apoi lumea toată nu este cum o vezi, ci cum o şti că este. Cine s'arată cum e? Soarele şi luna ar fi cum le vedem? Dacă iei apa mărilor în pumn vezi că nu este cum o vedeai. Ceea-ce vezi este poşghiţă; dincolo de ce vezi este viaţa neînţeleasă a lumii, şi dincolo de albastrul ce[illegible]lui este ve[illegible] mişcare şi fericire a sufletelor. Doar fe[illegible]

— De[illegible]restii de baltă; se mişcă dar n'au vi[illegible] Sora meatesc dar n'au înţeles; le vede[illegible] mai pentru

. Ceilalţi turci, stiind slăbiciunea filoso[illegible] lui Giaba-Efendi, îi luau vorba din gură [illegible] necăjau rîzênd:

— Vezi aşa Giaba-Efendi; ştiam noi tu nu eşti orb pentru femei; şi dacă te[illegible] ruga la Allah să-ţi dea vederile ar fi [illegible] pentru ele.

— Doar femeea, urmă Giaba-F[illegible] zênd şi el, este numai ceea-ce se numai când se vede; dar omul prost [illegible] ceea-ce ar trebui să priceapă [illegible] femeea şi se trudeşte ca să înţe[illegible] ce ar trebui să vază. Ei, efendi, b[illegible] la parfum nu-ţi trebue ochi şi ur[illegible] femee nu-ţi trebue minte, ci numai oc[illegible] cari să soarbă, să soarbă ceea-ce nic[illegible] nu satură.

— Aşa da, aşa da, tu nu eşti orb, Giab[illegible] Efendi.

— Dar şi să vezi femeea este o ne[illegible]ricire.

— De ce, Giaba-Efendi?

— De ce? Fiindcă omul moare înai[illegible] d'a închide ochii!

— Când moare Giaba-Efendi?

— Atunci când rămâne fără nopţi şi zilele cele mai lungi; atunci când cadîn[illegible] seraiului se mlădie înaintea lui ca ni[illegible] de baltă; se mişcă dar n'au vi[illegible]

noastre politice. Am explicat-o chiar. Dar' totuşi par'că şi acum ne doare amar constatarea ei.

Insă cu toată înjosirea noastră, cu tot teoreticismul nostru, sau mai bine zis, tocmai pentru acestea cuvinte, şovinismul maghiar mergea tot mai voinicește înainte. Loviturile date de Maghiari încep să-'i doară pe Români. O nemulţumire generală cuprinde inimile lor. Şi din nemulţumirea aceasta firească izvorește criticarea politicei de până atunci. Românii îşi string rîndurile. Ardeleni, Ungureni şi Bănăţeni se adună la un loc, îşi alcătuesc în 1881 un program comun şi în urma urmelor se unesc chiar şi în tactică: se decretează pasivitatea generală. Unirea aceasta se facuse sub presiunea opiniunii publice, dar' tot sub conducătorii cei vechi. Duhul cel vechiu al vieţii noastre politice nu vrea să dispară şi în conferenţele noastre luau parte ca representanţi ai partidului naţional român oameni, cari în conferenţă „strigau în lumea largă, că Dunărea-'i furată“ — eară acasă erau preşedinţi ai partidului liberal, jucau taroc cu dl fisolgăbirău şi-'şi făceau trebşoarele cu oamenii guvernului.

În sfîrşit însă totuşi gheaţa se sparge. Se înfiinţează „Tribuna“. Oppoziţii români sûn daţi în lături şi începe a se manifesta puternic adevărata voinţă a *poporului* românesc. Puterea elementară a mişcării şi intrarea în luptă a masselor e cea mai puternică dovadă, că într'adevăr această era voinţa poporului. Austria [illegible] cu surprindere firească la [illegible] de existenţa chestiunii naţionalilor în Ungaria. Opinia publică a [illegible] noastre trebue să se ocupe de [illegible] fraţii din România liberă, înflo[illegible]re şi puternică se trezesc şi dela [illegible]ru pân' la Tisa resună ear' din [illegible]i curate „murim mai bine 'n [illegible]tă!“

Europa toată îşi întoarce privi[illegible]ile spre noi şi ne vede svîrcolindu-ne sub loviturile nedemne de veacul luminilor. Noi ducem memorandul [illegible]a Viena şi înzădar oportuniştii scriu serii de articole încontra solidaritaţii neamului românesc: *chestia română e chestie europeană*. Cu fruntea ridicată preşedintele comitetului naţional în numele poporului românesc respinge dreptul Maghiarilor de a judeca în chestiunea existenţii unui popor şi apelează la tribunalul opiniei popoarelor culte din lume. Membrii comitetului întră în temniţi, eară cei remaşi urmează calea bătută de ei şi arangează epocalul congres al naţionalităţilor chiar în inima ţerii. Un pas înainte şi — învingerea era a noastră.

Atunci ca prin minune situaţia se schimbă. Membrii comitetului sûnt agraţiaţi. Ei ies din temniţi şi acum începe seria surprinderilor. Cu inima încleştată poporul românesc aşteaptă continuarea luptei pe un teren chiar mai larg, ca mai nainte. Dar' membrii comitetului se adună la Pesta şi de aici se risipesc pe la casele lor. Românii stau dăbălaţi şi mâhniţi. Nici un avênt, nici o acţiune, nici o explicaţie a situaţiunii. Luni de zile manifestul comitetului e zădarnic aşteptat de toţi şi când apare, el presentă comitetul divisat şi în locul unui plan de luptă viitoare 'ni-se înfăţişează istoricul modest al luptelor noastre din trecut. Duhul nefericit al vremurilor trecute iese din mormênt şi ear' slăbiciunea cuprinde inimile Românilor. Înzădar se luptă o mână de oameni tineri să susţină direcţia, care s'a rupt cu congresul naţionalităţilor, acţiunea lor scoate în sfîrşit la iveală diferinţa principială între unii şi alţii şi produce ruptura inevitabilă.

Comitetul şi partidul nostru naţional a fost desfiinţat prin porunca unui ministru şi pe când la Cluj se respingea îndreptăţirea Maghiarilor de a judeca în chestiunea existenţii unui popor, acum în contra ministrului se face apelată tot la ministru. Şi nimic mai mult. 'Ni-se răpeşte dreptul de a ne întruni în adunări electorale şi răspunsul e un protest. În faţa milleniului comitetul naţionalităţilor instituit de congresul dela 1895 scoate o declaraţie platonică nesubscrisă de nimeni. Partidul şi comitetul distrus şi nici o încercare de a afla mijlocul organisării din nou a puterilor naţionale. Ori-că nu pot, ori-că nu voesc: e clar ca lumina zilei, că teoreticismul neputincios a pus ear' mânile pe conducerea politicei noastre.

Şi aci izvorește dreptul nostru de a fi şi de a lucra. Un an de zile am aşteptat în linişte şi cu durere mută în suflet. Credeam, că persoanele noastre sunt causa tulburării şi ne-am dat la o parte. Un an de zile am aşteptat şi ne-am convins, că duhul vremurilor trecute s'a lăsat earăşi peste politica noastră. Dar noi simţim pulsul inimilor româneşti şi cunoaştem situaţiunea politică a monarchiei noastre şi în mintea noastră a prins puternice rădăcini credinţa, că puterile unite ale popoarelor nemaghiare din patrie sunt suficiente pentru izbânda causei comune. Din nou vom ridica deci steagul pe care stau scrise cuvintele mântuirii noastre „totul pentru naţiune.“

Cu toate ordinaţiunile miniştrilor vom organisa în jurul nostru puterile vii ale naţiunii şi pe temeiul contribuţiei naţionale ne vom crea puternice mijloace de luptă şi vom închega din nou legăturile noastre cu neamurile conlocuitoare. Şi văzând munca noastră, cei cu credinţă în puterea de viaţă a poporului nostru cu noi vor fi.

Credem în izbânda causei noastre şi pentru aceea de nici o pierdere nu ne sperieni, căci nu este luptă fără de perderi. Pentru aceea ne-am adunat şi din seracia noastra ridicat-am acest steag al luptelor viitoare pentru binele neamului nostru românesc. Cei şovăitori şi fricoşi şi sgârciţi şi lacomi se rămână departe de noi. Cu nimeni ceartă nu vom face, ci vom merge calea noastră înainte. Veniţi deci cu noi, care credeţi în noi şi în viitoriul de aur al nobilei ginte române.

Existenţa unui popor nu se discută, ci se afirmă. In numele lui Dumnezeu deci înainte!

Din parlamentul maghiar.

— *Şedinţa dela 4 Februarie.* —

S'a continuat titlul teatrelor, la care şi de astădată au vorbit Fenyvessy şi contele Zichy Jenö. Cel dintâi cere mai multă grijă pentru teatrele din provincie şi în deoseb pentru cel din Cluj, iar Zichy vorbeşte de teatrul naţional din Pesta.

La starea sanitară publică, respective condiţia igienică a ţerii, s'a atins şi chestia ciumei, făcând deputatul Papp Samu propunerea să se câştige serul ce se foloseşte în contra infecţiunii de această pestilenţă şi să se predea institutului Pasteur din Budapesta.

Spesele preliminate pentru igiena ţerii în acest an sûnt *un milion, şapte sute de mii.*

După răspunsul-secătură a lui Bánffy, la o interpelaţie a lui *Kossuth-fiul* în chestia călătoriei Muraviev, în care Bánffy asigură ţeara că ministrul de externe e la culmea chemării şi în deplin acord cu — el... parlamentul a avut plăcere de a se bucura şi de presentarea unui proiect moral şi cinstit, din partea ministrului de finanţe. E vorbă de ştergerea *loteriei de stat*, isvorul peirii atâtor oameni. Proiectul de lege despre ştergerea loteriei a fost predat comisiei finanţiare.

*

— *Şedinţa dela 5 Februarie.* —

Se desbate starea igienică a ţerii. Vorbesc deputaţii Buzáth, Major, Thaly şi contele Benyovszky. Toţi accentuează păcatul guvernului de a nu se îngriji de vindecarea gratuită a săracilor. Unul dintre ei propune, că în fie-care cerc să fie instituit o apotecă care să dea săracilor medicină gratis, tot astfel şi medicii de cerc să fie oblicaţi a-'i lecui fără bani. Deputatul Major arată din statistică, cum mortalitatea copiilor creşte din an în an. Atrage atenţia ministrului de interne asupra acestei mizerii. Urmându-se la pertractarea titlului: *„gendarmeria şi poliţia“*, deputatul Rakovszky face caracterisarea gendarmilor, numindu-'i „spioni politici“. Aduce casuri concrete despre folosirea gendarmilor pentru scopuri politice ale guvernului. Aminteşte amestecul lor la alegeri, ca la Varna şi Csacza. Gendarmii au violat în timpul din urmă chiar şi libertatea de presă, confişcând producte de ale presei, din case private. Recomandă lui Perczel că cercetările cu ajutorul gendarmilor, în chestii de delicte politice să nu le facă numai pe basa unei simple insinuări.

Ministrul Perczel pur şi simplu neagă că gendarmeria ar folosi-o pentru scopuri politice. Confiscarea tipăriturilor din partea gendarmilor o condamnă. S'au făcut însă câte-odată din . . . hiperzel (!).

---

ochii lui nu se mai strecoară căldura de odinioară, căci ochii lui sunt ca două giamuri dela o casă pustie.

Şi dacă turcii cei mai bătrâni îi ziceau, ca şi cum nu ar crede în vorba lui:

— Prea eşti înţelept Giaba Efendi; după tine lumea ar trebui să fie oarbă ca să fie fericită...

Giaba Efendi răspundea netezindu-'şi barba:

— Lumea trebue să fie aşa cum e, şi fie-care după cum 'l-a lăsat Allah să fie. Odată, la Stambul, era un şchiop şi întotdeauna, noaptea, se ruga, până la miezul nopţii, să-i crea că piciorul. El se deşteptă vésel; sări de pe sofar, dar', obicinuit să calce mai adânc cu piciorul cel scurt, se apăsă repede pe el; piciorul 'i-se sucì, căzù, şi-'şi rupse nasul.

Rămase cârn. Zece ani de zile se rugă la Allah să-'i dreagă nasul şi să-'i scurteze piciorul. In sfârşit, într'o noapte, visă că 'i-a crescut nasul şi 'i-s'a scurtat piciorul. Cum se deşteptă îşi pipăi nasul; nasul era întreg; se repezi să se uite în oglindă, dar', călcă rău, şi căzu, şi-'şi rupse mâna dreaptă din umăr. Cu mâna nu mai putea nici prinde, nici ridica. Şi de aici înainte se tot ruga [illegible] Dumnezeu să-'i dea mâna şi să-'i [illegible] [illegible]ulţi ani, de cum se înopta, stă fruntea la pământ şi se ruga pentru mâna lui ciolacă. Intr'o noapte profetul îi venì în vis, îi drese mâna şi-'i poci nasul. A doua zi când văzu că mâna 'i-se mişcă, de bucurie, călcă legea şi bunul obicei, şi beù cam mult; se duse pe ţărmul mării, se lungì jos şi se apucă cu mâna dreaptă de funia unei şalupe; şi zvîcnì de funie, zvîcnì, până adormì cu mâna pe funie. Ear' când se deşteptă, şalupa pornise, şi el era în mijlocul valurilor. „Allah! mai bine fără mână şi cu nas“! strigă el. Şi îndată nasul îi crescu la loc şi mâna îi îngheţă din umăr; dar', ne mai putând să strîngă funia se scufundă. Marea îl acoperì şi perì schiop, ciolac, şi cu un nas minunat de frumos.

Aşa povestia orbul până când mulţumia pe cei-l'alţi şi-'i strigau toţi: „O cafea *giaba* pentru Giaba Efendi. Bravo Efendi. O [illegible]ră *giaba* pentru copiì şi femeea ta. Un turban de mătasă *giaba* pentru cel mai mare flăcău al tău.

— Şi de la mine o cafea gingirlic *giaba*, pentru Efendi.

Şi de giaba mânca şi bea, şi strângea parale giaba, şi comoara lui creştea; şi după ce îngropase la rădăcina castanului şi [illegible]ulcior cu lire, şi altul, şi apoi altul, se [illegible]ogăţise aşa de mult că era aproape cel mai bogat turc din oraşul lui. Şi Giaba Efendi când avea chief, şi pipăia creştetile copiilor săi pentru ca să 'i-le sărute, le zicea:

— Ibraim tată, ţie am să-'ţi cumpăr o corabie cu cel mai înalt catarg; ţie Munaah, o erghelie de cai; şi pe voi fetele mele, am să vă mărit cu câte un paşe bogat şi frumos, dar' să daţi cafea şi mâncare *giaba*, vestminte şi bani *giaba* la toţi cei ce veţi vedea că caută drumul cu cârja, la toţi aceia pentru care lumea, cu toate ale ei, pluteşte într'o noapte adâncă şi vecinică.

Şi era fericit Giaba Efendi să-'şi treacă mâna prin cosiţele fetelor şi să răsucească mustaţa subţirică a băeţilor lui, şi să-i întrebe pe rînd, şi ei să răspundă ca de obiceiu:

— Cine e înalt?

— Ibraim.

— Cine e zmead?

— Munaah.

— Cine e cu ochii ca două văpăi?

— Zuleica!

— Cine e cu ochii verzi şi limpezi, ca marea adâncă şi liniştită?

— Fatima, tată, Fatima, cea mai fr[illegible] moasă fată a aceluia care n'o vede.

— Allah, să vă vază, în locul meu, copiì mei, şi să daţi giaba băutură, mâncare şi vestminte la toti câţi nu vă pot vedea.

Şi, de bucurie, bătrânul lua capetile copiilor în amândouă mânile şi îşi îndreptă ochii lui, scurşi şi închişi, în feţele lor, şi le zicea, la fie-care:

— Ibraim seamănă cu tatăl meu, Munaah cu mine, Zuleica cu mama mea şi Fatima trebue să fie cum era măsa atunci când 'mi-a întins mâna întâiaşi dată. Hogia mi-a spus cât e de frumoasă, şi eu ştiu cât este de bună.

Şi nevasta lui plângea de bucurie şi şoptia copiilor că tatăl lor pipăindu-i mereu, a ghicit pe fie-care cu cine seamănă.

Dar' într'o zi fericirea lui Giaba Efendi perì o clipă.

Ca de obiceiu bătrânul se duse la rădăcina castanului din fundul grădinii, şi pipăind locul unde îşi îngropase comorile, dă [illegible]pi adânci. Cineva îl urmă[illegible] să nu mai văz[illegible]

Giaba-Efendi [illegible] ce a văzut el [illegible] Gazi-Paşa, cu i[illegible] „cine crede în [illegible]

CĂRTURARII NOSTRI.

Firea cărturarilor. — Cartea cuţit cu două tăişuri. — Vorba poetului. — Cărţi ereticeşti să nu ceteşti. — Biblioteca poporului.

Avem noi Românii niṣte drăgălaṣe tipuri ţerăneşti. De mergi într'o comună îi vezi în comitetele comunale ı legea comunală în mână strîmtorând pe notarii călcători de lege; în comitetele parochiale cu statutul organic în mână cer în samă dela antistii bisericeşti buna chivernisală a averilor şi drepturilor bisericeşti; la divan cu foaia în mână vestesc întêmplările din lumea mare, suferinţele şi bucuriile noastre. Bătrânii se uită cu drag la ei, tinerii cu respect sau cinst^, inteligenţii le strîng mânile ca la prietini de sama lor, tovaraşi în lupta naţională. Şi săraci, ei stau în ochii poporului în cinstea de fruntaşi; cartea devine cinstită prin dînşii între popor şi un bun obştesc, din care şi cei neînvăţaţi trag foloase pentru casa şi familia lor. Aceste tipuri sûnt *cărturarii* nostri de la sate.

Străinii îi urăsc, o ştim pentru ce. Ne vin însă şi plânsori dela ai nostri contra lor, că aici işi dă în petece cu domnii straini şi mână apa pe moara lor, colo se sumeţesc şi nu dau cuvenita cinste preotului şi învêţatorului, mai într'alt loc sunt instanţieri, umbla în calea mânzului, devin nelucratori şi casa şi averea lor parasita.

Vor fi şi adevêrate şi neadeverate între aceste invinuiri. Vor fi unii la cari se potrivesc iar alţii la cari nu se potrivesc. Fapt este însă, că se întêmplă ca şi rătăcesc unii dintre cărturari, şi aceasta ne îndreptăţeşte a vorbi de morala lor. Paza bună încunjură primejdia.

Acolo unde cărturariul încungiură lucrul, îşi părăseşte casa şi averea sa şi devine galagios, chiar hulitor a bisericei şi şcoalei şi a feţelor ei, trebue să fie o pricină. Această pricină o putem găsi fără încunjur, tocmai în care 'l-a făcut cărturariu.

Cartea e ca şi cuţitul cu două tăişuri. Bine potrivită îţi taie calea la miezul pânei, la traiu bun şi fericit; rêu potrivită însă taie însaşi mâna până în os, face pe om olog, neputincios de lucru.

Un tăiuş al cărţii este creşterea ce ne-o dă, cultura inimei, încălzirea şi aprinderea ei pentru tot ce este bun, frumos şi românesc, apoi îndreptarea şi întărirea voinţei nestrămutată şi necurmată întru săvîrşirea a tot lucrului bun, frumos şi românesc. Această creştere a inimei şi a voinţei, se numeşte *caracter; face pe omul de omenie.* Cartea pe care o ia dar în mâna sa cărturariul nostru trebue să aibă acest tăiş al creşterei, care trebue să străbată în miezul fiinţei sale, în inimă, trebue să aibă un caracter al fiinţei noastre româneşti.

Al doilea tăiş al cărţii este învăţatura cunoştinţelor de lipsă pentru a şti duce în deplinire voinţa noastră, adecă luminarea minţii. Mintea potrivită cu inima fac pe *omul înţelept,* deosebită de inimă face pe omul nebun, certăreţ şi resvrătitoriu, necinstitoriu de oameni şi Dumnezeu. Acest tăiuş rupt de legătura sa cu caracterul românesc şi creştinesc sare în trupul nostru, ne sângerează şi ucide. Cărturariul fără morală e de o mie de ori mai primejdios decât cel fără de carte, căci mintea ascuţită îl ştie mai uşor călăuzii pe strîmtorile fărădelegilor. Cartea ce o ia în mâna cărturariul, sè cuprindă dară în sine învêţături creştineşti şi moravuri româneşti: să fie însufleţită de Duhul înţelepciunei.

A fost o vreme, pe la mijlocul veacului acestuia, când s'a început deşteptarea noastră naţională; fericitul poet Eliade Rădulescu zicea: scrieţi băeţi ori ce numai româneşte să fie. Marii dascali ai naţiei româneşti de astăzi însă întorc zicala şi ne obligă: scrieţi băeţi numai ce e bine, căci suntem deşteptaţi şi acum e timpul să învêţăm.

Aşa ziceam şi noi poporului mai odinioară, cetiţi ori ce numai carte românească să fie, iar acum îi zicem cetiţi numai cărţi bune cari vê înveseleşte inima şi vê întăreşte credinţa în Dumnezeu şi în puterile voastre, căci am trecut peste „azbuchi“ şi astăzi suntem la întărirea caracterului nostru creştinesc şi românesc.

Sfintele canoane legiuesc ca: să nu ceteşti cărţi ereticeşti; aşa sè vede că cartea e plămădită cu două teiuşuri. Şi astăzi mai ales trebue să ne ferim de cărţi ereticesti, căci astăzi trăim vremurile lor. Năzăricuşii cu cartea ereticească vênează sufletele, socialiştii tot aşa, guvernul tot cu cartea eresiilor sale politice umblă după popor în şcoală şi afară de şcoală, şi câţi vrăşmaşi ai neamului românesc toţi cu cartea îl înconjură, o bagă aproape pe coş (horn) în casa ţeranului nostru, căci ea e arma biruinţei de astăzi. Şcolile comunale şi de stat sunt anume ridicate ca să scoată pe D-zeu şi închinarea bisericei şi a feţelor ei din inimile credincioşilor, pe cari vor a le închina idolilor stăpânirei, — cartea lor e venin pentru poporul nostru.

Vor fi fost şi învêţători de ai noştri confesionali destul de uşura cei, cari vor fi căutând numai sè ştie copii câte de toate, să aibă cât mai multe cunoştinţe lumeşti, şi vor fi lăsând nebăgată în seamă creşterea inimei, credinţa în D-zeu şi cinstea şi iubirea deaproapelui sêu. Aceşti învêţători cad alăturea cu cei ce poartă cărţi ereticeşti între popor, cu cei ce înveninează sufletul poporului românesc, şi cartea lor ereticească contra lor se va résbuna, căci omul crescut în necinste, în rêndul prim pe dênsul îl va necinsti. Aceste cărţi eretice, şcoli, învêţători nechibsuiţi, sunt: plămădeala cărturariului hulitor de biserica şi neam, ori trândav în economia sa.

Biserica se îngrijeşte la şcoli confesionale, iar bărbaţi luminaţi de ai noştri s'au îngrijit acum ca poporul ştiutor de carte să-şi aiba ce ceti. Avem o bibliotecă întreagă de cărţi scrise după sfatul înţelepciunei împreunat cu caracterul bisericesc şi românesc. Aceste cărţi sunt tot atâtea făclii ale viitoriului nostru. Tot acei bărbaţi s'au îngrijit şi de preţ ieftin pentru ele, şi astăzi le poate câstiga şi cel mai sêrac om cu câţiva creiţari. Cataloagele lor sunt publicate prin toate ziarele, dnii preoţi şi învêţători le ştiu, întoarceţi-vê către dênşii ca să vi le procure, şi nimenea să nu cumpere carte din bolte şi dela purtători pe acasă, căci acele sunt venin şi scrise de inimicii noştri pentru stricăciunea inimii poporului nostru, ci cumpăraţi numai cărţi recomandate de conducătorii poporului, de preoţi şi învêţători. Noi de rêndul nostru vom da samă cetitorilor noştri despre toate cărţile bune ce să vor ivi şi de aici înainte, şi în chipul acesta ne vom împlini chiemarea de a fi adevêraţi călăuzi ai poporului. Şi când şcoala va băga în învêţăturile sale: caracterul creştinesc şi românesc împreună cu înţelepciuneea, iar şcoala cea mare a vieţii ce se numeşte societate, va pune în mâna cărturarilor noştrii făclia iubirei de neam şi biserică, cartea creştinească şi românească, atunci cărturarii vor fi adevêraţii noştrii stegari şi la coarnele plugului şi la masa verde a adunărilor şi soboarelor.

Uncheaşul,

CASA RURALĂ.

Am vorbit, în nrul nostru de Duminecă, despre *Casa Rurală* ce se înfiinţează în România.

Eată acum şi raportul ce însoţeşte acest proiect de lege:

Prin legea ţêrănească din 1864 s'au împământenit toţi sătenii cari întruniau condiţiunile cerute prin acea lege. N'a trecut mult timp şi statul a căutat, prin diferite legi, să înlesnească dobândirea de pămênt şi acelor dintre ţerani cari nu putuseră să se bucure de dispoziţiunile legii din 1864.

Cu toată bunavoinţa statului, de a întinde cât mai mult proprietatea mică, totuşi, într'un timp mai apropiat decât se crede, însuşi el, statul nu va mai dispune de moşii pentru a le vinde cultivatorilor ţêrani.

Statul îşi va fi făcut datoria de a înlesni sătenilor cultivatori dobândirea pămêntului până la concurenţa vênzărei moşiilor de

---

bătrânul le zise, fără ca ei să priceapă ceva:

— Cei ce vêd să nu se ţie după cei ce nu vêd! Eri l'am simţit pe cel ce mê vedea; m'am oprit pe loc şi am zis: „cei ce vêd să nu fie decât toiag pentru cei ce nu vêd; cei ce vêd pot să aibă comorile celor ce nu vêd, dar nici odată cei ce nu vêd nu pot avea comorile celor ce vêd“! Şi s'a oprit, şi n'am mai auzit nimic, dar cineva călca mereu pe inima mea, paşii lui nu se auziau dar mê dureau; îi simţiam pe spinare, pe ceafă şi mai adânc, mai adânc se ufundându-se în inima mea.

Apoi bêtrânul începu să ţipe, ameninţând în aer cu cârjea lui lungă şi lustruită.

— Ibraim ţi-s'a înecat corabia! Munaah ţi-a fugit erghelia: Zuleica, Fatima, paşalele voastre sûnt slugi la slugile paşalelor voastre! Ibraim du-mê la cafenea şi nu ocoli nici noroiul, nici gropile!

Când Giaba Efendi intră în cafenea începù să rîză cu hohote şi toţi acei cari îl iubeau îi ziseră: — Bravo Efendi! Demult nu ne-ai spus ceva hazliu. Dac'om leşina de rîs să ştii că ai venit sărac şi vei pleca bogat.

— Da, le rês...nse bêtrênul orb, da, şi povestea mea începe astfel: adevêraţii oameni sûnt orbii!

Dar' cei cari vêd? întrebà unul mai bătrân care sorbea din cafea.

— Cei cari vêd? rêspunse Giaba-Efendi, prefăcêndu-se că rîde, sûnt ca Allah: ei dau, ei iau, şi prefac pe bogatul de seară în sêracul de dimineaţă; şi une-ori ca şi Allah, dau în părinte şi isbesc în copii! Ai mei însê habar nu au, căci nu numai un pom din grădina mea are la rădăcină ulcioare din cari s'adapă.

Şi orbul începù să rîză, şi unul dintre turci care se pripăşise de câtva timp în oraş, se roşi şi şoptì:

— A înebunit, bietul bêtrân!

Apoi se întoarse către cei cari ferbeau cafelele, în ibrice galbene cu coade lungi, şi le zise:

— O cafea giaba lui Giaba-Efendi!

Giaba-Efendi nu mai auzise acest glas; tresărì.

Şi decum începù să soarbă din cafea să înnecà, tuşì, vêrsà jumêtate cafeaua pe el; apoi puse ciasca pe masă şi zise încet băiatului care îi adusese cafeaua:

Du-mê la cel care m'a cinstit; aş vrea să-'i mulţumesc.

Băiatul îl luà de mână şi-'l duse înaintea aceluia. Bêtrênul îi întinse mâna, ear' acela schîmbându-se la faţă, îi întinse tremurând pe a sa.

Îndată ce Giaba-Efendi îl apucà de mână se agăţà de el şi începù se strige:

Efendi, efendi, oameni buni, Allah se vê apere lumina ochilor pentru-ca să vedeţi cine vine în spatele vostru! Eacă cine 'mi-a furat comoara! Cafeaua care am beut-o adineauri n'a fost giaba; în toată vieaţa mea am beut *giaba* şi nu m'am înnecat; astăzi am beut pentru întâiaşi-dată din banii mei şi d'aceea m'am înnecat!

Mulţi rîseră, dar' neavênd încotr'o cu bêtrânul care striga necontenit: „cafeaua n'a fost *giaba*“, îi duseră, pe amêndoi, la cadiul.

Cadiul se minunà ascultând plângerea bêtrânului şi îi zise:

— Dar tu eşti orb, cum poţi să cunoşti pe acela care 'ţi-a furat banii!

— Dacă ar fi fost *giaba* cafeaua, îi rêspunse bêtrânul, nu m'aşi fi înne mâncat ...diule; ea a fost din parale de 'mpuşcat ... obicinuit să beau din ... de sbur... ...am înecat. Şi apoi cine jură... ...e grabnic nu este om cinstit...

Cadiul crezu în sêmnul orbului şi cercetând bine pe învinuit, găşì la el acasă toţi banii lui Giaba-Efendi.

Şi Giaba-Efendi a trăit mulţi ani, fericiţi, înveselind şi sfătuind pe toţi, dar' n'a mai primit de pomană nimic dela nimeni, şi decâte-ori se îneca, toţi Turcii rîdeau şi îi ziceau:

— Nu e *giaba* cafea, Giaba-Efendi; trebue să fie din paralele d-tale.

Şi nu-'i păsa că e orb, căci omul trebue să fie aşa cum l'a lăsat Allah să fie, ş'apoi Ibraim avea corabia cu cel mai înalt catarg, Munaah cea mai vestită herghelie, ear Zuleica cu ochii ca două văpăi şi Fatima cu ochii verzi şi limpezi ca marea adêncă şi liniştită, se măritaseră cu două paşale, vestite în toată împêrăţia aceea cu ape vii şi cu ţêrmuri acoperite cu trandafiri şi chiparoşi.

Delavrancea.

ANECDOTĂ.

Mintea de copil.

Ionel, copilaş în vîrstă de 6 ani se adresează fiitorului seu cumnat:

— Arată-ţi, te rog, — buzunarul

— De ce?

Sora mea 'mi-a spus că te ia de soţ numai pentru — buzunarul têu...

cari a putut dispune pentru acest scop. S'ar părea că aci încetează lucrarea sa ocrotitoare și prevĕzĕtoare și că, pe viitor, ar trebui să lase ca țĕranii să dobândească pămênt pe căile obicinuite in afacerile private.

In bună dreptate, statul s'ar putea opri aci, fără ca să 'i-se poată face vre-o imputare, de ori-ce natură ar fi. Și în adevĕr, când statul și proprietarii singuratici s'au supus legei din 1864, când, mai pe urmă, statul a pus în vênzare toate moșiile cărora le putea da această destinațiune, ce s'ar mai putea pretinde de la dînsul? In buna dreptate absolut nimic, căci, la urma urmelor, statul 'și-a făcut cu prisos datoria.

Am putea, dar', să așteptăm în liniște momentul când statul nu ar mai putea pune în vênzare moșii. Cu toate acestea, eu cred că ori-când guvernul poate înlesni întinderea proprietăței mici, ori-când poate contribui la înbunătățirea stărei sătenilor, el nu trebue să cruțe nici o jertfă pentru a o face, și aceasta pentru că, ori-ce s'ar zice, țĕrănimea este temelia cea mai statornică și mai țiitoare, trainică, pe care se poate întemeia existența și înaintarea, înflorirea statului român.

De aceea am crezut că s'ar putea aduce un serviciu însemnat sătenilor cultivatori înlesnindu-li-se cumpĕrarea de moșii particulare singuratice.

Ați vĕzut, ca și mine, că, de la un timp încoace, se scot în vênzare sumă de moșii singuratice unele mai mici, altele foarte întinse, și că, în dese casuri, multe din aceste moșii se vênd cu prețuri mai mult de cât moderate, ba unele dintr'însele cu prețuri neînsemnate de mici.

De altă parte, țĕranii cultivatori privesc cum aceste moșii se vênd și, cu toată dorința lor de a le cumpĕra, sunt în n[illegible]tință de a o face din causa lipsei de mijloace.

Aceasta fiind starea lucrului, am crez[illegible] că ar fi folositor ca statul s[illegible] în ajutorul cultivatorilor țĕrani, înlesnindu-le mijloacele pentru a cumpĕra moșii particulare, când ei se pot înțelege cu proprietarii respectivi. Pentru a ajunge la acest sfîrșit, este necesitate să se înființeze o cassă de ajutorare și câștig pentru săteni în scop de a câștiga sau întinde cultivatorilor țĕrani mijloace spre a cumpĕra moșii.

Cassa de ajutorare pentru săteni spre a'și atinge scopul, va avea dreptul să dea (rentă rurală) scrisori de (preț) valoare și de câștig pentru țĕrani, în asemănare cu moșiile ce s'ar cumpăra; ea ar plăti in titluri de rentă moșiile, și apoi 'și-ar reintra în fondurile înaintate pe cale de plăți în rate anuale din partea cultivatorilor țĕrani.

Incredințat că, prin înființarea Casei de ajutorare și câștig pentru țerani se va aduce cel mai însemnat serviciu proprietăței sătenilor, vĕ rog, d-lor deputați, a da aprobarea d-voastre acestui formular de lege.

Ministru agriculturei, industriei, comerciului și domeniilor.

P. S. Aurelian.

Din memoriile mele.

de

Ion Axente Sever.

Poimâne se împlinesc 60 ani, decând venind 2 clericași dela Blaj la Sibiiu, unul din ei cetì apostolu, al doilea ținù predică în capela episcopului Vasile Moga.

Cetind de un timp oare-care cearta sau controversa rea, ce decurge când mai lin, când mai turburat în „Unirea“ din Blaj și în „Telegraful Român“ din Sibiiu, și venindu-'mi aminte întêmplarea de mai sus, 'mi-am pus întrebarea: oare progresat-am noi în 60 de ani ori am decăzut? — mers-am înainte, ori-cum scrise Eminescu umblăm ca racu:

„Vai de el Român sĕracul
Înapoi dă tot ca racul.“

Cunoscênd starea lucrurilor de astăzi, veniți cu mine să vedem și cea dela 1836 cum a fost?

La Blaj era episcopul uniților — cel uniat — Ioan Leményi, bărbat în toată virtutea, mare orator, cre[illegible] la Cluj cu aristocrații și însuși maghiaron, ținea casa deschisă și cu un lux, de care e departe mitropolitul Victor de acum, în lume se arăta român, și mare creștin, în realitate însĕ vorbia mai bucuros ungurește, decât românește, nu numai el, ci toți curtenii, până și cociarii lui, vedea și miluia mai des și mai bucuros pe colegiștii reformați dela Aiud, decât pe ai sĕi în Blaj. El era încunjurat de 7 canonici, câțiva călugări și profesori zeloși, stăruitori pentru cultura clerului și neamului românesc, ca Crainic, Filipan, Stoica, Rațiu, Caian canonici; Iovian Erdeli, Papp Todor, Benedict călugări; Cipariu, Russu, Bărnuțiu, profesori; care de care mai cu frica lui Dumnezeu, parecă vĕd acum, cum mergea și sta în mănăstire canonicii toți în blane albe — bunde din piele de lup, profesorii cei tineri cu cilindre pe cap. În prima clasă 60 și așa descrescênd până la a 10-a clasă 50, 40, 30, 20 studenți, 50 de clerici și tot atâți moraliști, la cari le ziceam „popandoși“.

La Sibiiu episcopul Vasile Moga, bărbat înalt, frumos, cu o barbă albă, nu numai că era evlavios, dar' energic, deșì bĕtrân, încunjurat și ajutat în ale diecesei de directorul tuturor școalelor neuniților, *Fulea*, seriosul și cel mai mare teolog, profesor de teologie, *Moga*, nepot de frate al episcopului și secretarul Budai — uniat. Cursul teologic de 6 luni. În gimnasiul romano-catolic câte 2—3 români în o clasă, numai noi eram 8 inși la gramatică, adecă: *eu, Bologa, Erdeli, Brad, Stănilă, Borbeș, Bobeș* și *Varga.*

Teologii sau moraliștii, la care noi le ziceam „berbeci“, era câte 50—60, toți în costume românești și cu opinci. Aproape toți aceștia, afară de cei doi protopopi, ne aflam în ziua de Crăciun 1836 în capela episcopului, strada Pintenului, casele astăzi a familiei Dimitrie Moldovan, care era plină îndesată de creștinătate până jos în curte, fiind capela în etaj. Între atâta spuză ce om era și cei 2 clerici de la Blaj, anume Vasilie Moldvai, frate cu profesorul Gregoriu [illegible] ochii în Brașov, cu [illegible] nume 'l-am uitat. Doi moraliști cetea și procetea în taină apostolul și predica de Petru Maior, ca să le poată ceti cu glas mare în auzul tuturor la timpul sĕu.

Când era să iasă unul din cei doi la mijlocul capelei, episcopul îi ia apostolul frumușel din mână și apropiindu-se de unul din cei dela Blaj zice: „Spune tu!“ Tot asemenea făcù și cu predica; atâta numai, că Vasilie Moldovai luându-o și urcânduse cu ea pe amvon și zicênd „în numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh“, o închise, o puse de lături și ținù o predică așa frumoasă, în cât bĕtrânul episcop mișcat de atâta cunoscință și sciință, nu se putù oprì de a nu zice: „Vezi așa să sciți voi măgarilor!“

Cu ce scop va fi făcut episcopul aceasta, nu sciu. Voit'a el să se arate tolerant? Voit'a să îndemne pe a-i sĕi la studii, ca să fie egali cu Blăjenii? Sau a crezut, că paserile cele negre cu reverende se vor compromite? Nu sciu. Sciu însă, că 'i-a învitat la masă și după aceasta a dăruit unuia un taler și celuilalt un galben ferecat.

Mai sciu, că ținêndu-se un an după aceasta dieta țerii în Sibiiu și venind Lemènyi ca regalist, ca să ia parte la consultări, folosind ocasiunea a început a visita — pro maiori incremento ss. unionis — parochiile uniților din tractul Sibiiului. Auzind despre aceasta Rĕșinarenii, și prevĕzênd, că episcopul Uniaților are să meargă și la Rĕșinar la biserica lui Popa Iovu, au alergat la vlădica, să-l întrebe, ce ar fi de făcut, ca să nu le spurce uniatul hotarul. *Moga*, om cu puțină învĕțătură, dar' cu mare minte, îi întrebà „da voi ce vreți să faceți?“ — „Noi, Măria Ta, ne-am hotărît, să-'i ieșim cu furci cu topoară înainte și să nu-'l lăsăm să calce și să ne spurce hotarul nostru! — „Măi! da rĕu v'ați hotărît voi. Da nu sciți voi, că unde șade el în dietă eu nu pot ședea, și el, când [illegible] pentru ai Lui, vorbesce și pent[illegible], [illegible] toți sûntem români, [illegible] la un Dumnezeu ne închinăm“.

Românii noștri, poporul nostru, cât se pare unora de prost—paraszt olàh, dummer Bloch — e destul de înțelegătoriu, nu-i trebue multă predică, ca să priceapă, ce e bine și de folos, iute pricepù dorința și intențiunea, episcopului și unul din deputațiunea ce venise pentru sfat, rĕspunse: „Așa zici Măria Ta? — „Eu așa zic, și încă zic și mai mult, să-l primiți mai bine și cu mai mare pompă, decât pre mine.“ — „Să trăești Măria Ta! Lasă pe noi.“

Și Leményi a fost primit la capĕtu

Gruia lui Novac *)

Într'o zi de sĕrbătoare,
Când rĕsare mândrul soare
Sub umbruța unui fag;
Șede Gruia cu Novac.
Gruia șede supĕrat
Și în gânduri cufundat,
Ear' Novac îl întreba:
Ce ești Gruie supĕrat?
Vine-'ți vreme de 'nsurat?
Ba nu-'mi vreme de 'nsurat,
Că-încă fetele mĕ bat;
Dar' mi dor de Țiligrad,
Că multă țar'am umblat
Da 'n Țiligrad n'am întrat.

*) Balada aceasta o cânta în anii 1859—60 un cerșitor orb „Nuțu orbul“ cu gura și pe violină, în piața din Baia-Mare. Pe acel timp amicul nostru Vasiliu Pop, advocat în Aradul-nou, care 'ni-o trimite spre publicare, era băiat în clasele normale, și cu el mai mulți băieți de școală puneau laolaltă câte 10—15 cruceri și rugau pe „Nuțu orbul“ ca să le cânte pe „Gruia lui Novac“, — și le cânta cu atâta jale și duioșie încât băieții rĕmâneau fermecați de cântarea lui. Astfel ascultându-o de mai multe-ori ne spune amicul nostru, a învĕțat-o chiar ca „pe Tatăl nostru“.

Mĕi Gruiță dragu tati!
Țîpă *) hainele vitejești,
Și ia haine românești!
Dă paloșul pe doi boi,
Și pușca pe alții doi;
Că mai avem acasă doi
Vom avè plug cu șase boi
Ș'om agonisì amêndoi.
Ba, las' tată-armele mie!
Și pe brâu 'și-le-au încins,
Și din ochi amar au plâns,
Și pe cal a încălecat
Și la Țiligrad au alergat,
Ear' Novac 'l-au blĕstĕmat:
Fire-ai Gruie blĕstămat!
Pe tine de te-ar lega
Și de te-ar înferecа
Cu o fune de mătasă
Ș'aceea 'ndoită 'n șasă
Să nu-'ți pice de pe oase
Până eu nu oi descoase.

[illegible] mine o c[illegible] descălecat,
[illegible] Țiligrad,
La c[illegible] [illegible]ratului,
Unde era vi[illegible] mai bun
Crîșmărița de rumân.
Tu Anuță crîșmăriță

*) lapĕdă.

Dă-'mi vinul cu viderea,
'Ț-oi da bani cu iția.
Apoi beù șasă buți de vinars
Și-'i da pălmi peste obraz.
Anița sau supĕrat
Mânuri dalbe-au sufulcat
Și'n Țiligrad au alergat
Și la 'mpĕratu au întrat.
Împĕratu dac'o vedea
Cătră Anița zicea:
Cumu-'i rîndul tu Aniță!
Tu Aniță crîșmăriță!
Doară vinul 'ți-s'au ciuntat?
Ori vasele 'ți-s'au spart?
Ba, nici vinul nu s'au ciuntat
Nici vasele nu s'au spart
Numai d'asară din scăpĕtat
Mare șalău *) 'mi-au picat.
Că eată vinul tot îl bea
Și de bani nu pominea.
Tu Aniță crîșmăriță,
Mândră ca o viorită
Spune-'mi tu făptura lui
A lui și a omului!
Înălțate Împĕrate
Care 'n lume faci dreptate,
De cumva că 'l-ai videa
Și Dumneata te-ai spăria.

*) înșelător.

C'acela-'i fecior de munte
Care nu vorbește multe,
Numai cât'mi șopotește.
Vasele 'n cuiu le clătește.
La obraz îi ca 'ș-o doamnă
La trup îi ca 'ș-o cătană,
Asprii ochișorii lui,
Ochi de-ai vulturului
Sûnt ca două mure coapte
Care's coapte la rĕcoare
Care nu le-ajunge soare.
Care's coapte la pămênt,
Care nu le-ajuge vênt.
Împĕratu dacă-o asculta
Cătră Anița așa grăia:
Tu Aniță crîșmăriță!
Dă-'i vinul cât a poftì
Și de bani nu pomenì.
C'acela-'i Gruia lui Novac
De trei-ori țar'au prădat
Ii fecior ca tatăl seu
Batemi-l'ar Dumnezeu.
Anița 'ndĕrĕpt au mers
Și acasă s'au 'ntors.
Eară Gruia o 'ntrebă:
Unde-ai fost mâță bĕtrână?
În vecini după lumină.
Apoi vinul tot îl bea
Beția jos îl trĕgea.
Vineau Turcii ca ploaia

Dumbravei între hotară ca un principe. Bărbați, femei, copii, toți în haine de sărbătoare, cu prapori au eșit înainte și l'au rugat, să se osteneasca să deslege morții și dela cele 2 biserici ale lor.

Acestea le-am văzut eu cu ochii mei și încă multe de acestea.

Oare episcopii de acum de ce nu fac asemenea? Și dacă o asemenea purtare a lor ar bate la ochii adversarilor noștri seculari, cine-i împedecă pe amărîții și miserii preoți a nu ceti rugăciunile sântului maslu, a nu boteza, cununa și îngropa pe credincioșii lor împreună?

Ceea-ce s'a putut îndeplini înainte cu 20, 30 de ani până la venirea Șuluțului cu „mai bine ne unim cu cei de o credință, decât cu cei de un sânge cu noi", și răspunsul Șagunei „nu voi tovărășia cu uniții", — să nu se mai poată face cel puțin prin adêncimile văilor de munte și prin câmpia cea lată și bogată?!

Zenobie Hodoș, fiul preotului neunit Ioan Hodoș recte Popovici dela Band studiază în Blaj, capătă țipăi, e primit fără vre-un revers în seminariu, studiază patru ani teologia în internat și se face preot în Icland (neunit) și nu mai striga, nu mai reclama nimenea, pentru că atunci toți eram Români, toți ne rugam la unu și acelaș Dumnezeu! Și acum să ne închinăm unii la Apus, alții la Răsărit? Doară nu suntem păgâni?

Certe-se preoții ei între ei pentru câte un corn de prescură, așa se ceartă academicii, filosofii, fizicii, technicii, care de care e mai-mai și altul e zero. Rivaliseze Blăjenii cu Sibienii. Asta ne place, e o concurență nobilă, dar' nu să muște unii pe alții și dacă cu toată cultura superioară nu se pot înălța deasupra patimilor omenești, ei, cel puțin noi mirenii laici de ambe confesiuni să nu-'i imităm și să adoptăm și noi maxima părinților nostri neînvățați, carii zic: „Ceea-ce zice popa, să faci, dar' ceea-ce face el, să nu faci."

Așa făcênd noi și văzênd ei, că toate certele și apucăturile lor nu mai prind, se vor deștepta si se vor îndrepta, ca să nu rămână înapoia noastră ne mai putênd fi lumina lumii și sarea pământului.

A fost un timp, când am rugat în genunchi pe Șuluț între patru ochi și pe Șaguna separat, să nu mai hirotonească preoți la 5—10 familii de Români cu 20, 30 familii băieși, țigani, cum e la Cricău și în sute de locuri, ci să-'i afilieze la alte parochii, ca urîndu-se cele 5—10 familii a mai bate drumurile după preoți, ca să le oficieze cele de lipsă, botez, cununie, maslu, cetitul de rugăciuni, să treacă dela o biserică sau confesiune la cealaltă, ca așa, dacă nu mai putem avè unitate absolută, să avem unitate relativă, d. e. Cricăul să fie gr.-or., Bucerdea gr.-catolică etc., să nu maî avem douè biserici într'un sat, doi preoți săraci, flămânzi și calici, ci numai unul, fie unit fie neunit.

Ei bine. Ambii episcopi ai nostri 'mi-au răspuns, că așa ceva nu se poate, că ei trebue să țină la confesiunea, peste care sûnt aleși, întăriți, jurați etc. etc.

Mâhnit, supărat am plecat la bruma de econnmie, ce duceam și cu dorul în suflet de o stare mai bună a preoțimii noastre, cu dorul de a progresa în cultură și bună stare, am ajuns la convingerea, că *unirea și ortodoxia*, așa cum sunt și cum au voit și mai vor să fie adversarii noștri seculari, *nouè ne sunt spre bine, spre mare folos și câștig material și moral*, pentrucă avênd doi preoți cât de săraci într'un sat și doi învățători, și văzênd, cum toți preoții noștri, fie cât de săraci, toți, dar toți, își dau copii și copilele la școală, din această stare a lucrurilor izvorește o înbogățire a clasei culte la Români. Eată, dragii mei, pentru ce e bine, că sûntem douè confesiuni, pentru-că de am fi fost numai o confesiune, nu am avea inteligență așa de numeroasă, mândră și frumoasă, cum o avem. Eată și aici împlinită acea doctrină a sfintei scripturi, care le spune apostolilor, că păgânii vor încerca să le facă rău, dar' Dumnezeu le va întoarce toate spre bine.

Jos deci cu certele confesionale, cu urîciosul proselitism. „Români din patru unghiuri, uniți-vè în cuget, uniți-vè 'n simțiri."

Un jumătate de milion.

In numărul de Dumineca trecută am vorbit de nelegiuirea, că din banii comuni ai țării, la care mare pa... punem noi, se dau *milioane* pe trebuințe numai a ungurilor. Acestă risipă *cu banii noștri*, — s'a văzut și din sfătuirea de Miercuri a Detei (staful) țării, primindu-se numai pentru *teatre ungurești* o socoteală de **un jumătate de milion.**

Anume în socoteală se cuprind:

Pentru opera (unde se cântă pe bani) din Budapesta, un ajutor de	215.000 fl.
Pentru plătirea din datoria luată pe sama operei	19.750 „
Pentru ajutorarea teatrelor din provincie .	20.000 „
Petru ajutorarea celor ce învață, se cânte în opera din Budapesta	5.000 „
S'a spesat pentru teatre anul trecut mai mult decât a fost pus în socoteală și astfel se trece în socoteala anului asta	174.000 „
Cu totul . . .	433.750 fl.

Mai remân câteva spese mai mici, ca premiarea bucăților bune de jucat în teatre și altele, încât suma totală a cheltuelilor pe seama treatrelor ungurești, adecă a locurilor de petrecere *numai pentru Maghiari*, face: 494.000 fl.: fără 6 mii **un jumătate de milion.**

Nu este aceasta o mare nelegiuire; *o ne mai pomenită risipă* a **banilor noștri?...**

FELURIMI

Un nou instrument de războiu. Englezul C. I. Pennington a inventat, de curênd, un car de resboiu ce se mișcă dela sine și care va fi cea mai îngrozitoare urmă de resboiu din câte au existat până acum.

Carul, căptușit de jur-împrejur cu plăci de metal, e așezat pe 4 roate provăzute cu cercuri de gumă groase de câte 1 decimetru; el e pus în mișcare de un motor cu o putere de 16 cai; armătura carului constă din douè scaune mobile; în timpul focului tunurile se învîrtesc dela sine, ele pot fi așezate în ori-ce colț al carului.

Canonada se face tot cu ajutorul mașinei care pune carul în mișcare; focurile de tun pot fi date și când carul stă pe loc și când e în mișcare. Pe minută, se pot da 70—70 de focuri; fie-care tun e provăzut cu 500 obuse. Gloanțele de pușcă nu pot trece prin plăcile de metal ale carului. Carul se mișcă cu o iuțeală de 60 de chilometri pe cias și din causa aceasta tunurile inimice cu greu îl pot nimeri.

Iși poate închipui ori-cine efectul ce ar avea 50 sau 100 de acestea mașini omoritoare când li-s'ar da drumul spre trupele inimice concentrate pe un câmp.

*

Ce sunt femeile? Marele poet *Milton*, autorul vestitului „Paradis perdut, care cum se știe, era orb, se îndrăgostise de o fată și o luà de nevastă. In scurt timp însă, femeia se căi de pasul acesta, și cu timpul deveni nesuferit de răutăcioasă.

Milton, bietul orb, suferia zi cu zi tot mai mult dela frumoasa, dar reaua lui nevastă. El însă, liniștit cum era, suferia fără a zice măcar o vorbă.

Lordul Buckingham, voind să mângâe într'o zi pe Milton, îi zise:

— Lasă, că nevasta d-tale e frumoasă ca un trandzfir.

— Se poate — răspunse cu amărîciune poetul — dar' deoare-ce sunt orb nu-'i pot vedea fața, așa că nici nu pot cunoaște fumseța acestui trandafir; în schimb însă — *'i simt ghimpii*

Și pe Gruia 'mi-'l legau
Numai un câne de turc bătrân
Cu barba de păr păgân
Către Turci așa zicea
Și așa îi sfătuia;
Turcilor!
Nebunilor!
Ce stați voi de vă uitați
Și pe Gruia nu-'l legați,
C'acesta de s'a trezi
Nici unul nu-'ți fi p'aci.
Măi! voi mie ce mi-'ți da
Că vouè vi-l'oiu lega
Și pe mână vi-l'oiu da,
Cu o fune de mătasă
Ș'aceia 'ndoită, 'n șasă
Cu fere până la oase.
Și cu lanț
Până 'n grumaz,
Gruia dacă să trezea
Către Turci așa zicea:
Turcilor vitejilor!
Care din voi s'au aflat
De pe mine m'au legat?
Taci Gruița lui Novac!
Că te-om duce 'n Țiligrad
De minune la 'mpărat.
Turcilor
Vitejilor
Sloboziți-'mi mâna stângă
Că dreapta nu-'ți cuteza,
Că d'aceea vi-a fi moartea,
Ca să scriu la tată-meu
Să știe de rîndul meu
Ca se scriu la mama-mea
Să știe de soartea mea.
Împăratu dacă-'l videa
Cu trei părți întinerea.
Și către Gruia zicea:
Măi Gruța lui Novac
Spune-'mi tu adevărat,
Că de când te-ai apucat,
Câți Turci ai tăiat.
Măi câne de 'mpărat!
Nu m'au dat tata la școală
Să-'ți spun ție pe scrisoare,
Dar' 'ți oiu spune cu dreptate
Să nu-'mi vatăm sufletu
Că decând m'am apucat,
Atâta Turci am tăiat,
Că Dunărea-'i apă mare
De trei-ori o am umplut
Ș'am trecut pe unde am vrut
Apoi eară după acea
Îmi făceam o punticea
Și treceam cu tata pe ea
Am trecut ca pe uscat
Nici un pic nu m'am udat.
Măi Gruița lui Novac
Pe tine te-om însura
'Ț-om da nevastă funia
Și nănașul furca
Inima goronului
Din fața pământului.
Apoi pe Gruia l'a dus
Și cu mulți Turci l'au condus
Până la țermur de mare
Unde-'i temnița mai mare
Și pe Gruia l'au băgat
Cu fere înferecat
În temnița cea mai mare
Dela țermurii de mare.
Și pe Gruia între furci
Îl grigiau nouăzeci turci.

*

Acum Novac cel bătrân
La fântâna „corbului"
Chiar la poala dealului
Răzimat
Întristat
Ale-le tu coarbă neagră!
Tu nu ești bună de mâncat
Nici ești bună de 'mpușcat.
Da ești bună de sburat.
Du-te 'ncunjură lumea
Pân' ce-'i afla pe Gruia.
Tu pe Gruia de li-'i afla
Tot carne de turc 'ți oi da
Și cu sânge te-oi adăpa.
Corbu'n aripi s'au luat
Șepte țeri a 'ncunjurat
Pân' pe Gruia l'au aflat.
Dacă pe Gruia 'l-a aflat
Și de locul lui a dat
Corbul prinde-a croncăi
Și Gruia din graiu grăi:
Ale-le coarbă neagră!
Că iute ai auzit de moartea mea
Sau îți pute carnea.
Ba nici am auzit de moartea ta
Nici îmi pute carnea ta.
Dar' m'a mânat tatăl tău
Să știe de rîndul tău,
Și m'a mânat mama ta
Să știe de soarta ta.
Du-te tu 'n cancelărie
Adă tintă și hârtie
Și pană care să scrie
Ca să scriu la tatăl meu
Să știe de rêndul meu
Și se scriu la mama mea
Să știe de soarta mea.
Apoi Turcilor vitejilor
Sloboziți-'mi mâna stângă
Că dreapta nu-'ți cuteza
Că d'acea vi-a fi moartea,
Ca să scriu la tatăl meu
Să știe de rêndul meu
Ca să scriu la ma
Să știe de [illegible]LD L[illegible]
în

*

Pe aiurea şi pe la noi.

(Urmare din nrul de Duminecă.)

(Prin Moravia). Dela Gänserndorf am plecat spre Mează-Noapte către Moravia pe linia Viena—Krakau.

Pe linia aceasta fiind mare circulaţiune, şinile drumului de fer sûnt duple. Trenurile trec des de tot, ca vêntul unul pe lângă altul!

Limba de vorbire cu cât înaintam mai mult, cu atât se schimba tot mai mult din nemţască în moravă.

Ce vorbiau alţii în jurul meu nu mai înţelegeam nimic, dacă nu începeam eu cu cineva nemţeşte. Am băgat însĕ de seamă că aproape toţi ştiu şi nemţeşte, deşi nu bine.

Din Dräsing până la Rohatecz (18 staţiuni) m'a însoţit un tată cu o fată cam de 18 ani, ce absolvase numai şcoala poporală din Tobice. După-ce aflai că ei pricep şi limba nemţască, începui a vorbi cu ei. Nu pot sĕ spun ce impresiune plăcută au făcut asupra mea aceşti Moravi dela sate, prin cultura, onestitatea şi înima lor bună, ceeace de altcum am băgat de seamă la toţi Moravii, cu cari am convenit.

Intre aceşti oameni strĕini nu m'am simţit deloc strĕin, pentru-că pe tot locul am aflat omenie, şi bună primire cu strĕinii.

La staţiuni, *numele oraşelor*, unde avea sĕ meargă trenul, *erau scrise în limba locului, moravă*, dar' şi în limba nemţească.

*

(Câmpurile şi vitele în Moravia.) La Mähr-Neudorf în dreapta drumului spre Rĕsărit se întinde o luncă frumoasă şi o mare păşune, pe care era o mare cireadă de vite, care de care mai frumoasă, *tot rasă nobilă de Şviţera!* 'Mi-a făcut o plăcere privirea acelei cirezi si cugetai dacă poporul este [illegible] sunt altfel [illegible] frumoase, [illegible] la noi.

Lunca [illegible] ar fi o [illegible] dacă nu ar fi regulată prin mulţime de canaluri pe cari se scură apa din ea. Cu ştiinţa, prin canalisare au făcut-o într'un câmp foarte roditor. Aci cugetam: Oare pe pustele Ungariei pentru-ce nu se trag astfel de canaluri sĕ se scurgă apa care se vede unde şi unde pe suprafaţa pământului şi care face din marea pustă a Ungariei mai tot păşune, dar' şi aceea slabă. Este drept că pămêntul pe pusta Ungariei conţine sodă, care nu lasă apa sĕ se strecoare în pămênt, oare prin canalisare nu s'ar putea scurge această apă? Eu pe pusta Ungariei nu înţelegeam în ce stă bogătatea ei când eu tot producte slabe am vĕzut pe ea.

Lunci frumoase am vĕzut şi prin Transilvania, mai ales pe la Huedin, dară multe tufişuri pe ele. Deşi acestea 'mi-s'au părut foarte frumoase prin Transilvania, numai decă-ce am ajuns pe la Rohatetz, prin Moravia am vĕzut că cât de necultivate sûnt ale noastre pe lângă acelea.

Pe la Rohatetz până la Poleschovitz (trei staţiuni) am trecut earăşi pe lângă o mare luncă toată canalisată şi plantată, unde şi unde cu câte un frasin, cari absorb umezeala din pămênt.

Pe la Bisenz-Pisek erau multe grajduri de lemn pe luncă, ridicate cam de ½ metru dela pămênt.

Pe marginea luncei erau sădiţi *brazi.*

Pe la Rohatetz am vĕzut *păduri întregi de brazi sădiţi* în rînduri frumoase, tot pe şes.

Dacă o pădure se tăia, era plantată de nou cu brazi.

In stânga erau şi coline plantate cu vii şi pomi, aşa că *nici o palmă de pămênt nu se vedea necultivată.*

Dacă era o haltă care nu se putea canalisa (scurge), era încungiurată de frasini, arini şi sălci.

*

(Fabrici). Mai la toată staţiunea era câte o fabrică, dintre cari cele mai multe de zăhar. Pe sate în depărtare încă se vedeau fabrici. Astfel braţele muncitoare au unde primi lucru şi unde trăi.

*

(Cultura la sate). In călĕtoria mea am convenit şi cu inteliginţa, dar' şi cu oameni din poporul morav dela sate.

Toţi sûnt oameni culţi şi oneşti. Simţi îndată înrîurirea şcoalei.

Moravii vorbesc limba lor moravă, şi deşi nu sûnt siliţi, foarte mulţi ştiu şi nemţeşte. In cupeul meu numai cu mine se vorbea nemţeşte, încolo tot limba moravă.

*

(Vechea lor reşedinţă). La satul Poleschovitz se vĕd pe 2 vîrfuri de deal 2 castele, unul numai ruine, altul acoperit. Acestea se ziceau a fi ale grofului Belgradi. In apropierea drumului este oraşul Ung. Hradisch. Aci a fost reşedinţă principelui Moraviei înainte de a se preface aceasta în provincie austriacă.

*

(Capela lui Ciril şi Metodiu). In ţinutul acesta este comuna Velechrat. Aci au venit *Ciril* şi *Metodiu* când au predicat religiunea creştină Moravilor. Acolo faţă de Buchlau este o capelă, care se zice a fi zidită de Ciril şi Metodiu.

*

(La judecată). Ajuns în Prerrau şi avênd pe ziua următoare proces, pornii a căuta un advocat. Trecui pe lângă un ediciu grandios, înaintea căruia se preumblau o mulţime de tineri. Era *gimnasiul naţional morav.* Prinsei vorbă cu studenţii. Toţi se îndreptară spre unul, care veni sĕ vorbească cu mine. Ceialalţi adecă *nu stiau nemţeşte.* Intâlnii pe un gardist şi-'l rugai sĕ mĕ îndrepte la un advocat. „Bucuros", zise el, vină numai cu mine, te duc la advocatul Dr. Lipschik, care este cel mai bun advocat de-aici".

Putêndu-mĕ eu înţelege numai în limba nemţască pe acolo, ear, documentele avêndu-le în limba maghiară, îmi era teamă că nu voiu reuşi cu procesul; deci întrebai pe gardist:

— Nu cumva este Dr. Lipschik un Neamţ şi este cineva la judecătorie ori la advocatul care sĕ vorbească — *ungureşte?*

— *Ungureşte?* zise el. *In tot Prerrau nu găseşti unul care sĕ vorbească ungureşte!* **Advocat de neamţ însĕ la noi nu poate trăi, căci nu merge nime la dînsul!**

Noi Moravii numai la ai nostri mergem şi nu la strĕini!

Strĕinii la noi nu au ce căuta!

M'am înduioşat, vĕzênd ce napoi e rĕmas poporul nostru faţă de cel de acolo, căci la noi par'că anume se îmbulzesc oamenii la advocaţii *jidovi si strĕini!*

Intrai la advocatul şi după-ce îi descrisei causa îmi zise: „Mai bine ar fi ca sĕ faci pace cu contrarul d-tale. Dînsul este un tinĕr foarte de omenie şi lesne poţi face pace. Bĕtrânul sub al cărui nume este firma e pe pat de moarte, ear' fiiul seu Raimund *Kokora* este un băiat foarte de treabă".

Nu 'l-am ascultat, m'am dus la judecătorie. La intrare mĕ ajunse un domn cărunt cu o faţă veselă. Il întrebai dacă pot vorbi cu dl judecator. „Pofteşte in sus şi probează", îmi zise el surizênd.

Mĕ duse cu el până într'o sală, aci se aşeza la masă şi mĕ întreba de causă. Era el însuşi judeţul. Ii spusei starea lucrului şi-'i desfăcui documentele, dintre cari numai traducerile nemţeşti le cetì.

„Eu vĕd că ai tot dreptul, zise el, dar' se poate că procesul acesta sĕ se amîne, mai bine sĕ vĕ împăcaţi.

M'am dus la contrarul meu şi am împăcat treaba în nişte condiţiuni foarte uşoare pentru mine. 'Mi-am ales o maşină de îmblătit din fabrica lui, pe care ne-am înţeles sĕ 'mi-o trimită. Pe aceasta am sĕ o plătesc dar' mai ieftin cu 30 fl. dela preţul ei. Eu însă pe cea dela mine, pentru care am fost împrocesuat, căci nu voiam sĕ o plătesc, sĕ o trimit înapoi **fără a o plăti.**

In fine îl întrebai: „**Pentru-ce în anul** trecut aţi înşelat pe mulţi proprietari din Transilvania cu maşinile de îmblătit *patent*, provĕzute cu 2 ruzi, **cari erau lăudate că** pot îmblătì cu ele 2 oameni, pe **când nici** patru oameni nu pot îmblăti?

„Nu noi, ci Calai (Kàllay) **dela Budapesta** v'a înşelat pe dvoastră", îmi fu **rĕspunsul.**

Cercetând **causa aflai că firma aceasta** are o filială în **Budapesta sub conducerea** lui Kàllay, care în anul trecut **a împărţit o mulţime de maşini de sistemul amintit, cari** nu sunt bune de nimic şi **nu voeşte a despăgubi** pe cumpĕrători, **ci cere bani. Filiala** asta are firma: „**Elsö prerrai gépgyàr ès** vasöntöde Budapesten".

Eu **recomand proprietarilor români cari** au primit în anul trecut **maşini de acest** fel dela firma amintită din **Budapesta şi** pe care nu le pot **folosi, să se adreseze** către proprietarul fabricei, dl **Raimund Kokora** în Prerrau (Moravia) şi a **cere a 'i-se** primi înapoi maşina patent şi în **locul ei a-'i** trimite alta de întors cu mâna **ori pentru** cai. Dl Kolkora va asculta **rugarea, căci** este om de omenie. **Epistolele să nu se trimită** în limba maghiară **ori românească,** căci nu le înţelege nime, **ci în limba nemţească** ori moravă. **Ear' de filiala din Budapesta** dată pe **mâna unor Jidovi-Unguri, să** se **ferească alţi cumpĕrători.**

(Va urma.) ***Vlad.***

Corbul cartea a luat
Şi cu ea 'n clonţ a plecat
Până de Novac a dat.
Chiar când Novac odichnea
Şi la prânz el se gătia
Corbul prinde-a croncăì
Şi din graiu aşa grăì:
Lasă prânzul la Domnul
Furculiţa la focul
Că-'ţi potopesc feciorul.
Vineri dimineaţa
Ii dau nevastă funea
Şi nănaşe furca,
Inima goronului
Din faţa pămêntului.
Novac rĕu sau supĕrat
De călugăr s'a 'mbrĕcat
Pe cal a încălecat
Şi la Ţeligrad a alergat.
Şi drept la împĕratu a întrat,
Şi către el s'a rugat,
Şi din graiu aşa a grăit:
Înălţate împărate
Care 'n lume faci dreptate,
Am avut o veste mare
C'aveţi un rob de perzare
Mĕ rog să 'mi-'l daţi pe el
Că e foarte tinerel
Si 'l-aş învĕţa,
[illegible] fi după mine diecel.
[illegible] rĕspundea

Şi din graiu aşa grăia:
Ba acela nu 'l-om da
D'acolo nu 'l-om lăsa,
Acela-i Gruia lui Novac
De trei ori ţara-a prădat.
Îi ficior ca tată-seu
Bate-'mi-l'ar Dumnezeu.
Apoi împĕratu nu ştia
Cu cine treabă-'şi făcea.
Ba acela 'mi-'l vei da
Ca să-'l spovedesc
De pĕcat să-'l mântuesc
Că-i din lege creştinească
Dumnezeu o alduească;
Nu-i ca voi din păgânească,
Dumnezeu s'o sodomească.
Bani pe jos a aruncat
Cumu-'s banii lăcomoşi
Apucau Turcii ca porci
Până Turcii apucau
Şi după bani se ţipau
Novac la temniţă merge
Şi când Gruia 'mi-'l zăreşte
El din graiu aşa grăeşte
Dă-'mi tată
Butea cu apă
Ca să beau şi eu odată
Apă bună nesărată.
Şi când Gruia apă bea
Legătura îi plesnia
Ferul de pe el cădea

Turcii toţi în sus săriau
În lături se rostogoleau
Gruia afară că ieşia
Şi Novac lui îi zicêa:
Na Grue paloşul ţie
Ciuntă-'mi marginile mie
Că acu ai eşit din robie
Mijlocul 'mi-'l lasă mie.
Apoi
Pe unde Gruia mergea
Numai câmpie rĕmânea,
Pe unde Novac mergea
Numai cu cotele cotea
Şi cu urechile ciulea
Tot câmpie rĕmânea.
Într'un cias şi jumĕtate
N'au avut pe cine bate
Numa-un câne de turc bĕtrân
Cu barba de pĕr păgân
Să ruga şi să ruga
Ca să-'i ierte viaţa
Să ducă veste la 'mpĕrat
C'au ieşit din Ţiligrad.
Şi p'acesta 'l-au ciuntat
De nas şi de obraz.
Ş'aşa 'l-a făcut lasat
Ca şi pe-un câne turbat
În vremile d'atuncia
Aşa Gruia petrecea.

ECONOMIC.

Turta de mălaiu (cucuruz) pentru hrănirea animalelor. Din boanele de **mălaiu** sĕ scoate **oloiu şi încă o materio pentru a** spirt. **Ce mai rĕmâne din boanele de mălaiu, din care s'au scos aceste două materii sĕ adună şi se chiamă „turtă de mălaiu"**; cu aceasta sĕ hrănesc foarte bine toate animalele de casă ca vaci (**mai cu** seamă cele cu lapte), cai, porci şi **altele.**

Preţul grânelor. Bursa din Budapesta aduce preţurile grânelor astfel: Grâul (pentru toamnă) **7.41—7.43, pentru primăvară 7.90—7.91, porumb 3.84—385, rapiţă 11.20—11.25, ovĕs (pentru primă-vară) 5.98—6.**

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1897 la

„TRIBUNA POPORULUI"

Condiţiunile de abonament, însemnate şi în fruntea foii, sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an	**fl. 10.—**
Pe ½ an	**„ 5.—**
Pe ¼ an	**„ 2.50**
Pe o lună	**„ 1.—**

Pentru România şi străinătate:

Pe un an . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonaţi deosebit, ca foaie pentru popor, cu **1 fl. 50 cr. pe an,** *avênd o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.*

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numĕrul de Duminecа.

Administraţia „TRIBUNA POPORULUI".

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Stiri politice.

O recunoaştere preţioasă. Ministrul Perczel, în şedinţa parlamentului de eri a recunoscut, că gendarmii au făcut confiscări de tipărituri în case private. Susţine însă, că a fost iperzel din partea gendarmilor, cari în toate casurile au fost pedepsiţi. Vorbă e, că ministrul recunoaşte că sumedenia Replicelor şi a Memorandelor confiscate din casele private ale Românilor a fost iperzelul gendarmilor; prin urmare nelegiuire!

*

Deficitul expoziţiei millenare, în suma de 550.000 fl. va fi transpus în budgetul de pe anul acesta. Încă, *o jumătate de milion* pentru cheful Maghtarilor.

*

„Minciună şi adevĕr, sau liberalismul Maghiarilor“, este titlul unui articol energic publicat în valorosul ziar *„Il Tempo“* din Roma, în care sĕ caracterisează politica Maghiarilor faţă de Români.

*

Ugron—în parlament. Partisanii lui Ugron, vreau la toată întâmplarea, ca fostul lor conducător sĕ intre în parlament. Mandatul lui Sima Ferencz dobândit dela alegătorii din Szentes e atăcat de recurs şi e probabil să fie animicit; în acest cas pe Ungron l'ar propune de candidat la Szentes; ca la cas, dacă alegerea lui Sima nu sĕ nimiceşte, acesta îşi va oferi mandatul sĕu lui Ugron.

*

Alegerile municipale din Fiume, după cum scrie *„La Billancia“* au fost foarte vii. Au luat parte cu totul 722 alegători din 984, îndreptăţiţi la alegere. Lista partidului *autonomist* a dobândit mai multe, adecă 305 voturi; a urmat apoi lista aşa numiţilor *independenţi*, partid, ce împărtăşeşte vederi: nici autonomiste nici liberale, pronunţate, ci, — cum s'ar zice — între ele. Această listă a întrunit 286 voturi. Lista a treia, a *liberalilor*, a câştigat abia 131 voturi. Numĕrul oficialilor publici care au luat parte la votare face 206; de aici a eşit aproape toată, de altfel minimală cifră de 131 de voturi liberale... Alegerile municipale au deschis uşa consiliului comunal, la 19 membri noi.

*

Ovaţiuni lui Lueger. In dieta provincială din *Austria de jos*, în momentul când a intrat Dr. Lueger un potop de aplause şi strigăte de *hoch!* l'au întimpinat din partea deputaţilor adunaţi la sfătuire. Ovaţiunile s'au continuat cu multă însufleţire şi *pe galerii.* Reînsănătoşarea deplină şi întrarea în acţiune a lui Lueger e primită cu multă plăcere.

*

Deputaţii Români la congresul de pace. După informaţiunile ce avem, printre deputaţii români se face deja de pe acum propagandă pentru ca să participe câţi mai mulţi la congresul de pace din Bruxella, unde acum doi ani se dedese o luptă atât de strajnică între Români şi Unguri.

*

Pasivitatea Slovenilor. In dieta provincială din Görz deputatul Thuma a declarat în numele slovenilor, că ei—abstragênd dela pertractarea budgetului Dietei provinciale—nu vor lua parte la discuţie până atunci, *până când nu li sĕ va da garanţă despre o situaţie mai favorabilă pentru viitor.*

DIN ROMÂMIA

Dela alegeri.

La balotagiul ce s'a făcut Mercuri în Galaţi, a reuşit candidatul liberal *Sechiari,* care a întrunit 573 voturi, ear' dl *N. Filipescu*, candidat conservator a întrunit 452 voturi.

*

Serate la Palat.

Luni, în 1 Februarie n., s'a dat la Palatul regal o serată dansantă, la care au luat parte 166 doamne, 226 domni şi 87 dni oficeri. *M. M. L. L. Regale şi Regina* au stat cu invitaţii până la orele 2 din noapte, ear' *A. A. L. L. Principele şi Principesa* până la orele 3.45, când s'a terminat cotilionul. Joi s'a dat a doua serată tot atât de strălucită.

*

Balul societăţii de binefacere.

Sâmbătă s'a ţinut în sala „Teatrului naţional“ balul societăţii de binefacere *„Regina Elisabeta“*. Au asistat *M. M. L. L. Regele* şi *Regina* şi *A. A. L. L. Principele* şi *Principesa.*

M. Sa Regina şi A. Sa Regală Principesa *au purtat costum naţional.* Deasemenea şi doamnele şi d-şoarele din înalta societate bucureşteană.

Din lumea mare.

Dreptul de alegere al femeilor. Parlamentul din Londra a votat şi la a doua cetire proiectul lui Begg, despre extinderea dreptului de alegere şi asupra femeilor

*

Revolta din Creta în pregătire. Din Canea se telegrafează, că multe mii de locuitori creştini s'au înarmat cu desĕvîrşire. In jurul oraşului au aprins mai multe sate. Dacă mişcarea nu se va curma în curênd, revolta va fi generală.

*

Muraview la St. Petersburg. După-ce, contele Muraview a fost primit în audienţă de tinĕrul Impĕrat german Wilhelm, cu care s'a întreţinut aproape o oră, a plecat fără să atingă Viena, la *St. Petersburg.*

NOUTĂŢI

Arad, 6 Februarie n.

Supărarea patrioţilor. „Arad es Vidéke“ se supără foc că băncile noastre Victoria şi Lipovana progresează, şi că preoţii de pe sate îndeamnă poporul sĕ ia împrumut dela aceste bănci. Inţelegem supĕrarea; li-se ciuntă geşeftul patrioţilor perciunaţi.

*

Conferenţa învĕţătorilor români din protopopiatul Radnei. Pe 20 Martie e convocată la *Radna* conferenţa învĕţătorilor din cele 36 comune ale protopopiatului Radnei de sub jurisdicţiunea dlui protopop Vasile Beleş. Ştirea de altcum o luăm din „Arad és Vidéke“ şi sûntem curioşi a şti: cine informează mai nainte foile strĕine, despre afacerile noastre învĕţătoreşti, decât cele româneşti.

*

Monumentul lui Tudor Vladmirescu. Dl Constantin *Bălăcescu*, sculptor român, venind dela Millano s'a dus la Tîrgu-Jiu, locul naşterii sale, unde are să se aşeze monumentul lui *Tudor Vladimirescu,* mare Domn al Ţerii-Româneşti, a pus în zilele trecute peatra fundamentală pe care mândru se va înălţa monumentul Domnului Român. D-sa a spus că 'şi-a sfîrşit frumoasa sa muncă şi nădăjeueşte că în toamna anului ăcesta monumentul va fi înălţat. Acest monument se află gata în turnătoria *Barigozzi* din Millano, unde s'a turnat şi monumentul lui Victor Emanuel, regele Italiei.

*

Convenire socială cu dans, aranjează *junimea română din Sibiiu,* Mercuri, la 10 Februarie st. n. în sala „Casinei internaţionale“.

*

Fundaţiune sârbească. Tutorul orfanal din comuna *Batania* cu numele *Nenad,* a făcut o fundaţie de *o mie de fiorini* pentru ajutorarea respective îndemnarea la înaintare în învĕţătură a şcolarilor de *naţionalitate sărbească* din aceea comună. Fapta aceasta frumoasă a intreprins-o cu prilegiul sfinţirii şcoalei *sĕrbeşti*, greco-orientale din Batania.

*

Tragere la sorţi. In luna Martie se fac asentările la miliţie. Incă luna asta şi vin ficiorii nostrii, la „tauglich“ şi la „untauglich“. Sorţile pentru ordinea în care urmează să fie visitat fie-care, să trag încă de pe acum. In cercul Aradului, obligaţii la miliţie născuţi în anul 1876 vor trage sorţi în 15 Februarie n. în sala cea mare dela casa comitatului.

*

Contra şcoalelor de stat. „Arad és Vidéke“ se plânge, că notarul român dl Căpruţan „agită“ poporul contra şcoaleler de stat, făcându-'i imputare că este oficial de stat şi prin urmare ar trebui să fie sprijinitor „al ideii de stat“ (? Red.) „Arad és Vidéke“ spune de altfel că şi poporul din comuna dlui Căpruţan, — care, nu o spune — e inversunat contra şcoalei de stat ce să introduce.

*

„Douĕ-sprezece scrisori domneşti“, documente preţioase privitoare la istoria Ţĕrii Moldoveneşti, din archiva oraşului ardelean, Bistriţa, — a adunat, descris, împărtăşit cu explicări şi le-a scos sub titlul de mai sus: dl *Constantin Moisil,* student în Bucureşti. Frumos lucru a făcut!

*

Ajutor gimnasiilor confesionale. Peste 26 gimnasii confesionale nu corespund cerinţelor din pricina edificiilor strimte şi nesănătoase. Guvernul a hotărît sĕ le dea împrumut cu amortisare, pentru ca sĕ repare acest neajuns cu uşurinţă. Intre aceste gimnasii, *românesc* nu este nici unul.

*

Munkàcsy Mihály, pictorul maghiar de renume, care din calfă de têmplar ce-a fost, s'a ales maistru în pictură — *a inebunit.* A avut nitică talent şi multă sirguinţă. Un critic de arte german a scris anii trecuţi despre acest „artist“ maghiar, caracterisându-'l cu vorbele: „un maistru cu prea multă sirguinţă, ambiţie exagerată şi talent de mijloc, fără pasiunea adevĕrată a artistului“. Nu-'i vorbă, Munkàcsy, cu care Maghiarii să fălesc aşa de mult, a produs tablouri de netăgăduită valoare artistică, cum este „ciclul Crist“. Afară de acest ciclu însĕ, celelalte lucrări, mai ales *naţionale* şi mai cu seamă „Venirea Maghiarilor“ făcut pe milleniu sûnt foarte forţate. Peste tot în timpul din urmă s'a prea forţat „artistul“ să se susţină barĕm maistru şi încordarea prea mare 'i-a adus nefericirea... întunecimea minţii.

*

Nenorocire în Ardeal. Din munţii Retezatului s'a pornit un potop de zăpadă, care pe muncitorii de pe moşia proprietarului Kenderessy i-a acoperit pe deplin; au trebuit să fie formal desgropaţi. *Doi inşi* însă 'şi-au aflat *moartea* sub potopul de zăpadă ear' 14 inşi au fost răniţi. Potopul s'a născut pe munţii din jurul Petroşenilor.

*

Sinucidere în Arad, Teresia Burjàn nevasta funarului Imre Papp, din pricina unei boale ce nu se putea vindeca, s'a spânzurat în casa sa din strada spitalului nr. 8 din Arad.

*

Sub roatele trenului. Aproape de staţiunea Măcău s'a întêmplat, că în calea trenului ce venia dela Seghedin la Arad, mergea înainte, între şine o biată femee bătrână şi surdă. Conducĕtorul trenului a vĕzut de cu vreme primejdia în care era femeea şi de aceea a dat sĕmn cu fluerul să se ferească. Femeea surdă, n'a auzit şi astfel într'o clipită a ajuns sub roate. Şi iată norocirea bătrânei; când trenul se opreşte, şi călătorii toţi aşteptau să afle sub roate un cadavru sângeros, sdrobit cu desăvîrşire, — iasă de sub roate bătrâna deplin sănătoasă şi nevătămată de loc. Călătorii au pus laolaltă bani şi 'i-au dat bătrânei, căreia afară de spaima îndurată nu 'i-s'a întâmplat nimic grav.

*

Ghiaţa de pe Murĕş sĕ porneste foarte a nevoios. Câte într'un loc apa e liberă de ghiaţă, într'alte locuri însă aşa de tare s'au adunat bucăţile de ghiaţă încât apa n'are putere sĕ le mâne şi e temere de mari ieşiri de apă.

Administraţia ziarului nostru, pentru orientarea abonenţilor la foaia de Duminecă, face cunoscut, că numerii de Duminecă fiind continuarea numerilor de toate zilele *nu se numeriscază deosebit,* ci rĕmâne numĕrul curent dela „Tribuna Poporului“ de toate zilele.

ULTIME ŞTIRI

Congres de pace.

Deşi fusese vorba, ca viitorul congres al păcii să se ţină la Madrid, totuşi zilele trecute biuroul interparlamentar, cu sediul la Berna, a însciinţat pe toate comitetele [illegible] lamentare, că şi în 1897 congresul se ţine tot la Bruxella. Cu prilegiul congres[illegible] se va deschide şi o exposiţie internaţion[illegible] Viitorul congres va discuta, între alt[illegible] asupra testamentului Nobel, svedianul [illegible] a lăsat o avere de peste 50 mil[illegible] cu scop de a se resplăti scriitorii şi [illegible] ventatorii cari prin munca lor vor fi a[illegible] omenirii cele mai mari servicii. Ear' aces[illegible] premii vor fi împărţite totdeauna de biur[illegible] congresului de pace.

Va discuta deasemeni asupra tribunalu[illegible] lui de arbitragiu anglo-american, men[illegible] se rostească asupra neînţelegerilor [illegible] englezii şi Statele-Unite.

*

Congres contra ciumei.

Statele din Europa se întrunesc la [illegible] ferenţa internaţională din Veneţia, unde [illegible] vor sfătui asupra celui mai mare duşm[illegible] al omenirei: ciuma! E vorba anume să se [illegible] discute mĕsurile de luat contra flagelulu[illegible] groaznic care bântue acum prin India. Ir[illegible] ţiativa acestei conferenţe a luat-o g[illegible] austro-ungar, ear celelalte state şi-au [illegible] ţat numai de cât adesiunea lor. Gu[illegible] român va fi representat prin dl [illegible] Lahovary, actual ministru la Roma [illegible] Felix, directorul general al serviciul[illegible] tar. Prima sedinţă se va ţine la [illegible] bruarie.

*

Chestia din Orient.

Ziarul „Nord“ dementează ştirea, c[illegible] numai con- *Germania, Rusia, şi Austro-Ungaria s[illegible] restabilit conţelegerea* în privinţa stărilor [illegible] orient; afirmă, că conţelegerea s'a [illegible] numai între *Francia şi Rusia*, ear' [illegible] cestea s'a alăturat Germania şi nu [illegible] Ungaria.

Redactor responsabil: **Ioan Russu Şir**[illegible]

Cele mai elegante
BILETE LIT
pentru fidanţare, c[illegible]
programe de da[illegible]
moase şi cu gus[illegible]
comercianţi, i[illegible]
advocaţiale, se [illegible]
grafic de arte şi ti[illegible]
giată cu motor cu gaz, ce [illegible]
mai multe rênduri.
LEOPOLD L[illegible]
[13] 1—3

[illegible] nu e în fond [illegible] în Austria nu. [illegible] aproape ace- [illegible] mtisemiţi, com- [illegible] me de toţi p[illegible] deodată capab[illegible] statea Sa a [illegible] ii lor, şi ei [illegible] bor administraţi[illegible] ratului şi majori- [illegible] a Austriei-de-jos. [illegible] mai pre sus de [illegible] ustriace, cu [illegible] lui Eduard [illegible] pe oposanţii [illegible] a lor multă [illegible] ire poporu[illegible] esc a apăsa[illegible] iei, persecuţ[illegible] ştinută cu bărbă- [illegible] e mari sau chiar d[illegible] temporar se poat[illegible]

„ARDELEANA"

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII. SOCIETATE PE ACŢII ÎN ORĂŞTIE

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului nostru, prin presenta se învită la

a XI-a dunare generală ordinară,

care se va ţinea în 11 Martie 1897 st. n. după ameazi la 2 ore în localul institului (Piaţa-mare Nr. 2), cu următoarul

PROGRAM:

1. **Raportul anual al Direcţiunii.**
2. **Raportul anual al comitetului de supraveghiere.**
3. **Statorirea bilanţului anual.**
4. **Împărţirea profitului curat.**
5. **Fixarea preţului biletelor de presenţă pentru anul viitor.**
6. **Alegerea alor 2 membri în Direcţiune.**
7. **Eventuale propuneri făcute în temeiul §-lui 28 din statute.**
8. **Exmiterea alor 2 acţionari, pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.**

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunare sûnt rugaţi a-'şi depune acţiile la cassa institului până la 10 Martie 1897.

Orăştie, la 29 Ianuarie 1897.

DIRECŢIUNEA.

CONTUL BILANŢULUI

ACTIVE:				PASIVE:				
Cassa în numerar		13.213	14	Fonduri proprii:				
Efecte publice		40.588	—	Capital social.				
Efectele fondului de pensiune		10.579	85	3000 acţii à fl. 50	150.000 fl. — cr.			
Efectele fondului de zidire		11.090	62	Fond de reservă	61.550 „ 41 „			
Imprumuturi pe cambii cu giranţi		448.639	62	Fond de pensiune	10.579 „ 85 „			
Imprumuturi pe cambii cu acop. hip.		220.803	50	Fond întru acop. perd.	7.707 „ 87 „			
Imprumuturi pe hipotece		173.775	97	Fond de zidire	11.090 „ 62 „		240.928	75
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi		126.468	55	Avansuri la banca austro-ungară	25.400 fl. — cr.			
Imprumuturi pe efecte publice		1.09[illegible]	—	Cambii reescomptate	97.130 „ — „			
Realităţi	33.142 fl. 53 cr.			Depuneri spre fructificare	710.743 „ 17 „			
după amortisare	142 „ 53 „	33.000	—	Dividende neridicate	45 „ — „		833.318	17
Mobiliar	547 fl. 72 cr.			Interese anticipate pro 1897			10.651	84
după amortisare	54 „ 77 „	492	95	Diverse conturi creditoare			2.086	24
Diverse conturi debitoare şi interese restante		30.861	60	**Profit curat**			23.626	80
		1,100.612	80				1,110.611	80

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CONTUL PROFITULUI ŞI PERDERILOR

SPESE:				VENITE:				
Interese:				Profit transportat din anul trecut			794	59
pentru fondul de reservă	2.344 fl. 94 cr.			**Interese:**				
„ depuner spre fructificare	35.441 „ 40 „			dela împr. pe cambii cu giranţi	39.509 fl. 92 cr.			
„ cambii reescomptate	11.293 „ 38 „	49.079	72	„ „ pe cambii cu acop. hip.	18.181 „ 60 „			
Spese:				„ „ pe hipotece	15.588 „ 62 „			
a) salarii şi marce de presenţă	8.069 fl. 39 cr.			„ „ pe oblig. cu cavenţi	12.282 „ 48 „			
b) chirie, porto, tipărituri, diverse	2.388 „ 01 „	10.457	40	„ „ pe efecte publice	91 „ 02 „			
Contribuţiune:				„ efecte publice	2.188 „ 86 „		87.842	50
directă	3.812 fl. 87 cr.			**Provisiuni**			16	91
de 10% la int. de dep. şi comp. de timb.	3.673 „ 29 „	7.486	16	**Chirie**			2.193	38
Amortisare:								
din realităţi	142 fl. 53 cr.							
din mobiliar	54 „ 77 „	197	30					
Profit curat		23.616	80					
		90.847	38				90.847	38

Orăştie, la 31 Decemvrie n. 1896.

Iosif de Orbonaş m. p., membru în direcţiune. **Nicolau Vlad** m. p., membru în direcţiune. **Dr. Ioan Mihu** m. p., director executiv. **Nicolau Vilt** m. p., prim-comptabil.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le-am aflat în depliuă regulă.

12] 1—1

Orăştie' la 28 Ianuarie 1897.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ioan Branga m. p. **Ioan Lazaroiu** m. p. **Constantin Baicu** m. p.

Tribuna Poporului" în Arad.